

בעמלה של תורה - יש יתרון!

מסכת חיים של תורה

ראש ישיבת סלבודקה הגאון הגדול רבי ברוך רוזנברג זצ"ל - ט"ו שנים להסתלקותו

י. שכטר

"הרי בשנחאי למדו בחום כבוד הרבה יותר!"

גם בימי מלחמת המפרץ בשנת תשנ"א, כאשר החברות פחדו לבא לביתו ללמוד, אמר להם רבנו זצוק"ל: "בשנחאי היינו הולכים ללמוד כשמשני צידי הכביש היו שוכבים מתים, אין מה לפחד כשהולכים ללמוד!"

אך בכל זאת, החברות חששו לבא לביתו. מוחו הגאוני מצא לכך פתרון פשוט, במקום ללכת בצהריים לביתו, ישאר גם אחרי הצהריים בישיבה, וכך לא יאלצו החברות ללכת לביתו.

ומה בדבר מנוחת הצהריים, גם לכך כבר מצא תשובה: "כל מה שאני נח בצהריים, זהו רק מחמת ארוחת הצהריים, אחרי ארוחת צהריים מוכרח אני לנוח, אך כאשר אני אוכל ארוחת צהריים, אני זקוק למנוחה..."

בלי תורה האדם מת

קבוצת בחורים ממדינת צרפת הלומדים במסגרת חצי יום לימוד תורה וחצי יום עבודה, עלו לביתו ושאלו את עצמו בנוגע לתכנית הלימודים. אך שמוע שמע על המסגרת בה הם לומדים, נזעק מקירות ליבו: "בלי לימוד האדם מת!"

הדברים שבקעו מקירות ליבו הטהור מצאו מסילות לליבם של הבחורים, ומשפט זה הצליח לעשות מה שלא הצליחו כל השיחות והשכנועים שהושמעו באזניהם קודם לכן.

גדול כבוד התורה...

שקיעותו המוחלטת בתורה היתה למופת, הוא לא ראה דבר מלבד האותיות השחורות שהסעירו את מוחו וליבו, הוא לא שמע דבר מלבד

העתיד ולא העבר. גם כאשר ניאות להפצרות לספר דבר מה, היה ניכר כי הוא עושה זאת רק בכדי להנות את השומע.

לאחרים - לא סיפר, אך הוא עצמו היה נתון תמיד בהשפעת הימים ההם. תמיד היה שרוי תחת הרגשת שנים אלו, מהם למד מוסר כל ימיו.

ומעשה אחד מגי רבים: פעם בעיצומו של קיץ לוהט התקלקלו המזגנים בהיכל הישיבה, וחום כבוד שרר בבית המדרש. הלומדים לא הצליחו להתרכז בלימודם בחום הכבוד, העדיפו ללמוד בבתי מדרשות סמוכים בהם פעלו המזגנים, וכך עברו כמעט כל תלמידי הישיבה לבתי מדרשות בסביבה עד שיחזרו המזגנים לפעול. רק רבי ברוך זצוק"ל ועוד כמה בודדים נשארו ללמוד בהיכל הלוהט.

כשראו התלמידים את רבנו היושב לבוש ב"פראק" ופלגי זיעה מאיימים להטביעו, והוא רכון על תלמודו ואינו שת ליבו כלל לכל המתרחש - ניגשו אליו והציעו לו שיעבור גם הוא לבית-מדרש ממוזג. אך הוא מיאן להבין, כשהוא מפטיר בפליאה:

בל ינתק אפילו רגע אחד. "הן על כפים חקותיך חומותיך נגדי תמיד". כשאוחזים דבר ביד הוא תמיד נגד העיניים, אין שום היסח הדעת, אין רגע של היסח הדעת.

וכמה נאים הדברים כשהם יוצאים מפי עושיהם. כל מי שזכה לשהות בסביבתו של רבי ברוך זצ"ל, מיד ראה בו את ההגדרה הזו: "אין שום היסח הדעת". שעות על גבי שעות היה יושב במקום אחד ואינו מרגיש כלל כנעשה סביבו. כל ימיו היו חטיבה אחת של שקידה ושקיעות בתורה.

"אז איך האב א תוספות", היה אומר, "איך לאך פון די גאנצע וועלט..." (- כשיש לי תוס', אני צוחק מכל העולם).

בשנחאי למדו בחום כבוד יותר...

מעולם לא סיפר על קורות חייו בשנות שנחאי. הוא לא נהג להעלות זכרונות ימים עברו, בעיניו עמד תמיד

ועוד אמרו ישראל לפני הקב"ה, 'שימני כחותם על ליבך כחותם על זרועך'. אמרו להם הנביאים לא שאלתם כהוגן, הלב פעמים נראה ופעמים אינו נראה, ואין חותמו נגלה, ואיזהו כהוגן, 'והיית עטרת תפארת ביד ד'. ר' סימון בן קוזית אומר בשם ר' לוי, א"ל הקב"ה לא אתם ולא נביאכם שאלתם כהוגן וכראוי, שמלך בשר ודם עובר ועטרה נופלת מעל ראשו, וצניף מלוכה מעליה, ואיזה כהוגן הדא הוא דכתיב 'הן על כפים חקותיך חומותיך נגדי תמיד', כשם שא"א לו לאדם לשכח כפות ידיו כך גם אלה תשכחנה ואנכי לא אשכחך".

(מדרש שיר השירים ח')

בכל עם ישראל כולו - אמר הגאון הגדול רבי ברוך רוזנברג זצ"ל במשא הספד על הסתלקות מרנן הגר"י קמינצקי זצ"ל והגר"מ פיינשטיין זצ"ל - אין יהודי שלא מברך את ברכות התורה בשמחה. "אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו". אבל בכל זאת, יש היתר של פרנסה והתעסקות בצרכי העולם, ומצי פטר נפשיה בקר"ש שחרית וערבית... ואם זכה יותר, קובע עתים כמה שעות ולומד בעין באותם שעות, וביתר היום עוסק במה שעוסק. וודאי שהתורה היא בלב, אבל זה בבחינת "אין חותמו ניכר". מסביב ללב יש עולם הזה, וזה לא מספיק.

יש דרגה יותר מזה, "עטרת תפארת", עטרה על הראש. כאלו הם אנחנו, בני התורה, התורה אצלנו עטרה בראש, אנו עסוקים בתורה כל היום, התורה בראשנו כל היום - אבל עדיין, התורה לא תופסת את כל האדם ממש, והמשל הרי הוא נפלא: מלך בשר ודם עובר ועטרה נופלת מעל ראשו... יכולים לפעמים להסיח את הדעת.

באיזו צורה אפוא אפשר להתקשר עם התורה? ! - הוי אומר, כשזה קשר

הניגון וקולות השקלא וטריא, מנותק מהסובב.

יום אחד בשעה שישב ספון בביתו, שקוע בעמקי סוגיא בלימוד עם החברותא, נשמעו דפיקות בדלת. לאחר רגע קט שבו הדפיקות והתחזקו, אך רבנו לא שומע מאומה. גם כאשר נפתחה הדלת ובפתח הופיע גיסו של רבנו זצוק"ל, הגאב"ד דאנטוורפן הגאון הגדול רבי חיים קרייזוויטש זצ"ל, רבנו לא הבחין בהכנסו, והמשיך להיות שקוע בעומקה של סוגיא. רבי חיים התיישב על יד השולחן והביט לעברו של רבנו זצוק"ל, ואז, ברגע של הפוגה הבחין רבנו זצוק"ל בגיסו הגאון, הוא קפץ ממקומו וכבדו כאות, ובחיוך רחב הזכיר - כמתנצל על אותה שניה של הפוגה - את דברי הגמרא "גדול כבוד התורה יותר מתלמוד תורה".

טמון בתורה

על אף כשרונו הייחודי ותפיסתו המהירה, לא הבין רבי ברוך זצ"ל מאומה בכל עניני העולם.

סיפר אחד מתלמידיו: הייתי פעם בביתו בימי הקיץ, החלון היה פתוח, והוא אמר לי כי לא מרגישים את המזגן. היה זה לאחר שהסכים בכלל להתקנת המזגן, סיפור בפני עצמו. אמרתי לו שאם יסגור את החלון ירגישו את המזגן. אך הוא לא הסכים עמי: "ניין, החלון צריך להיות פתוח!"...

וכאשר ראה פעם את שיעוריו מודפסים כבר זמן קצר לאחר השיעור, התמלא תמיהה על הפלא הגדול איך אפשר להדפיס במהירות גדולה כל כך. על פלאי המחשב בודאי שלא שמע...

סיפר פלוני שנכנס להביא דבר מה לרבי ברוך זצ"ל, והיה זה בתקופה שהתגורר ברחוב הרב ורנר. באותו רגע הגיע מכיוון תחנת האוטובוס ונכנס לביתו - כהרף עין לאחריו נכנס המספר לחדרו ולא האמין למראה עיניו: אך לפני רגע קט חזר רבנו מהישיבה, לאחר שעות של מאמץ גופני ומחשבת, ובתוך רגע קצר זה הוא כבר שקוע עמוק בתלמודו כאילו ישב במקום כבר שעות, ורק לאחר כמה דקות של המתנה ראה רבנו את העומד לפניו.

היה זה יום קיץ חם, ולרבנו זצוק"ל לא נדרשו לא מנוחה, לא שתייה, הוא לא זקוק לזמן - אפילו קצר - בכדי להתחיל ללמוד. נכנס הביתה, הוריד את הפראק והמגבעת, ושקע מיד בתלמודו.

זו ההנהגה המקשרת את האדם בקשר בל ינתק עם התורה: "אין

שום היסח הדעת, אין רגע של היסח הדעת!"

כמונח בקופסא

"...ודונמא לזה אפשר לראות מגדולי ישראל האמתיים אשר כל התורה היתה לפנייהם כמונח בקופסא, והוא כתוצאה מה'נתקע תלמוד תורה בלבם'..." (דברי ברוך עמ' ע"ד)

כל תורתם של רבותינו לבית בריסק, מרנן הגר"ח והגר"ז, היתה אצורה במוחו על כל פרטיהם ודקדוקיהם עם כל "קנייטש" בדבריהם, שבכתב ושבעל פה.

בנו הגר"ר אברהם שליט"א סיפר שפעם שאלו ממה גדל בתורה, והוא השיב: אספר לך ממה גדלנו בתורה, משיעוריו של ראש הישיבה דמיר, מרן רבי חיים שמואלביץ זצוק"ל, ומהלימוד בספר "ברכת שמואל" שהוציא לאור מרן רבי ברוך בער זיע"א בעצמו. אבל - הוסיף - למדנו לא רק את הדברים הכתובים בספר, אלא דרשנו גם את השורות הלבנות... את מה שלא כתוב בספר.

אכן, תורת רבו ראש ישיבת מיר מרן הגאון רבי חיים שמואלביץ זצוק"ל היתה שגורה על לשונו, והיתה אצלו "כמונח בקופסא". פעם הזכיר בשיעור מדברי רבו מרן הגר"ח שמואלביץ, והיה נדמה לו כי חסר

הקרוב. רבנו שטח בפני התלמיד את הסוגיא, ופרש לפניו את ההבנה אליה הגיע בעומק הבנת דברי הטור. העיר לו התלמיד כי הביאור שברצונו לבאר בדברי הטור, נסתר מדברי הטור עצמו בהמשך דבריו.

באותו רגע כבר היה רבנו זצ"ל בירידה מגבעת הישיבה, כל צעד עבורו כבר לא היה קל, אולם באותו רגע חל לפתע מפנה - מיד כשמע את הדברים נתמלא במרץ נעורים ומיהר לעלות הישר להיכל הכולל, וכבר היה עמוק "בתוך" הטור, וזאת לפני שקידש ובטרם טעם דבר-מה.

ובשבת אחרת, כאשר בדרכם דנו בסוגיא מסויימת ולא זכרו במדויק את לשון אחד המפרשים, נעצר באמצע הרחוב וסירב להמשיך. הוא ביקש מהתלמיד שיבדוק בבית הכנסת הסמוך, שיראה את דברי אותו מפרש בפנים. אך כששב התלמיד נכונה לרבנו אכזבה: בית הכנסת נעול...

אולי בכל זאת יש כאן מקום בו ניתן לעיין? שמא נמצא מקום פתוח בקרבת מקום? - ניסה רבנו זצוק"ל, אך מקום לעיון לא היה בנמצא. "אם כן נאלץ להמתין עד הבית", הפטיר באכזבה גלויה.

כעבור מספר דקות כבר היה רבנו בביתו וראה את לשון אותו המפרש, אך כמה דקות אלו של המתנה השרו עליו עגמה...

גמרא עם ר"ן...

סח בחור בפני רבנו אודות אימרה נוקבת של השקדן הירושלמי הגאון רבי גרשון לפידות זצ"ל, שכאשר שאלוהו למה הוא רוצה לזכות בגן עדן, השיב: כסא טוב, סטנדר טוב וגמרא עם ר"ן.

כאשר שמע זאת רבנו זצ"ל ענינו ברקו: "התענוג הכי גדול בעולם הזה, זהו ללמוד גמרא עם ר"ן!". וכאשר היה רבי ברוך לומד ר"ן, כל מילה היתה מוטעמת, עם חריפות ועמקות נפלאה.

תלמידי ישיבת מיר בשנחאי העידו כי בשעת לילה מאוחרת היה ניתן לשמוע שלשה מגדולי התלמידים היושבים ולומדים לאחר יום עמוס: רבנו זצ"ל, הגאון הגדול ר' נחום פרצוביץ זצ"ל - לימים ראש ישיבת מיר, והגאון רבי ראובן פיין זצ"ל.

בשנותיו הראשונות של רבנו בתור ראש ישיבה, היה לומד כל הסדר בבורק בהיכל הישיבה. בתקופות מאוחרות יותר התפלל שחרית בכולל חזון איש, לאחר מכן היה לו סדר לימוד של שנים מקרא ואחד תרגום עם רש"י ורמב"ן, לאחר מכן נ"ך עם רש"י, וסדר מוסר (מלבד בקיאותו

פרט מסויים. אם הבין את הדברים גם בלי אותו הפרט - משמע שלא הבינם אל נכון. מיד החל במסע בירורים וחיפושים אחר אותו פרט, ואף טלפן אל אחד מראשי ישיבת מיר - חתנו של מרן הגר"ח זצוק"ל, ושאלו אם יש ברשותו את דברי הגר"ח בנושא זה. כל אותם הימים היה נראה כמי שחסר לו מידע נחוץ הנוגע לתפקודו היום-יומי, שרוי היה בסערת רוחות וקשה היה להרגיעו.

אחד מתלמידיו, כיום רב מפורסם, ניגש אליו לדבר עמו בנושא שנלמד לפני עשרות שנים, הוא סבר כי רבי ברוך זצ"ל יתפעל מזכרונו המופלא שזוכר את מה שנלמד לפני עשרות שנים, אך מה רבה היתה תדהמתו כשרבנו זצוק"ל המשיך לדבר איתו בנושא כאילו זה עתה סיים ללמוד. העובדה שהדבר נלמד לפני עשרות שנים לא היתה סיבה שלא לזכרו, וכיון שכך אין מקום להתפעלות מזכרונו של התלמיד.

נתי ספר ונחזי

צמאנו לכל דבר תורה היה אדיר. היה זה צמא של הולך מדבריות שהגיע אל מעיין נובע. שקיקה - זה מה שראו.

בתקופה האחרונה לחייו קשתה עליו מאד ההליכה. בשבת קודש, כאשר שב מתפילת שחרית בישיבה מלווה בתלמידו, חזרו השניים על השיעור שהיה אמור להמסר ביום א'

המדהימה בכל חלקי התורה, היה בקי בעל פה גם בספרי מוסר דוגמת "שערי תשובה" לרבנו יונה). לאחר סדר זה היה עולה לישיבה להשיב לשואלים ולשאת ולתת עם תלמידי הישיבה עד תפילת מנחה.

אחה"צ למד עם החברותות בביתו שעות ארוכות - כארבע שעות בריציפות, בזמן זה הכין את השיעור,

ובערב סדר שלישי עוד ארבע שעות, והכל בעיון והיקף עמוק, השולחן והכסאות היו מלאים בספרים פתוחים אחד על גבי השני, והכל ללא הפסק כלל.

בסדר ג' היה לומד מסכתות ועניינים רבים שאינם נלמדים בסדרי הישיבה, מסדרי זרעים מועד קדשים וטהרות, עד השעות הקטנות של

הלילה.

אין אלו יסורים של אהבה

כשגברו עליו יסוריו, אמר לו אחד התלמידים כי אלו יסורים של אהבה. נענה רבנו זצ"ל בכאב עמוק: "אין אלו יסורים של אהבה מכיון שיש בהם ביטול תורה, יסורים אלו מפריעים

בלימוד התורה!"... זאת למרות שגם בעת מחלתו הגה בתורה ויגע בה בכל כוחו.

לשם דוגמא יש לציין, כי כאשר תקפו עליו יסוריו סירב למדוד חום, כיון ששיער מראש מה תהיה תוצאת הבדיקה, ואז לא יוכל למסור את השיעור. משכך סירב למדוד את החום.

בראשות ישיבת סלבודקא

בשנת תשי"א החל למסור חבורות לבני הישיבה, זאת לאחר שראש הישיבה ומייסדה מחדש בבני ברק מרן הגר"א שר זצוק"ל התבטא בפני הגה"צ ר' זאב איידלמן זצ"ל, כי הוא אוהב את רבי ברוך כבן יחיד ממש, וכי הוא חפץ לקחתו לכהן כר"מ בישיבתו מכיון שהוא בעל מידות טובות.

בשנת תשט"ו נתמנה רבנו לראש ישיבה, לצידם של מרן הגר"מ שולמן זצ"ל, ומרן הגר"י אברמסקי זצ"ל שהיה מוסר שיעור כללי בישיבה מידי שבוע.

לימים התבטא כי הוא מכיר טובה לראש הישיבה הגר"מ שולמן זצוק"ל על כך שמינהו לומר שיעורים בגיל שלושים, באמרו כי אילו היה מתחיל בשנים מאוחרות יותר, כבר היה קשה עליו למסור את השיעורים עם אותה חיות ו"ברעץ".

אחת לשבוע, ביום ראשון, היה מוסר רבנו את השיעור הכללי, אותו כמעט ולא החסיר במשך כיוכל שנים.

לאחר פטירת המשגיח הגאון הצדיק רבי משה טיקוצינסקי זצ"ל, החל רבנו למסור שיחות מוסר בהיכל הישיבה. השיחות היו נאמרות אחת לכמה שבועות לאחר סעודה שלישית, והדברים היוצאים מן הלב נכנסו ללבות השומעים ופתחו בפניהם שערי אורה ויראה.

מידות טובות

סיפר הגר"נ פלונצ'ק שליט"א מראשי הישיבה, כי כששב מטיפול רפואי בחו"ל סיפר לרבנו את הקורות אותו במהלך הנסיעה לחו"ל והטיפול הרפואי וכל המסתעף, ובתוך הדברים הזכיר כי הרופא הנכרי היה אדיב והגון ביותר. לפתע הוא מבחין כי פניו של רבנו הועמו במקצת. לשאלתו האם הוא חושש משום "לא תחנם" שאסור לתת חן לגוי, השיב רבנו בחיוב, אכן זה מה שהפריע לו, אך נמנע מלהעיר מאומה בהתחשב במצב הרגיש של המספר שקם ממיטת חליו.

עוד מספר רבי נחמן פלונצ'ק - שמקומו בכותל המזרח בהיכל הישיבה היה לצידו של רבנו זצ"ל, כי אירע והבעל קורא טעה באמצע הקריאה, ורבנו שהיה בעצמו בעל קורא מומחה לא הגיב מאומה למשמע הטעות. היו אחרים שדפקו בידיהם על הסטנדר במטרה לתקן את הקורא, ורבנו הגיב לאחר מכן: וכי סבורים הם הדופקים על הסטנדר כי על הסטנדר הם דופקים? והלא על ראשו של הבעל קורא הם דופקים!

בהנהגת הציבור – עומד בפרץ

רבנו זצ"ל סלד מכל ענין שריח של כבוד דבק בו. הצניעות היתה אהובה עליו, משכך סירב פעמים רבות להצעה להצטרף ל"מועצת גדולי התורה", אך לאחר בקשות חוזרות ונשנות נאות להופיע, בערב פסח תשס"ג - בפעם היחידה בחייו - בישיבת מועצת גדולי התורה.

כאשר עמד על הפרק "חוק טל" וגדולי ראשי הישיבות לחמו נגד הגזירה, הצטרף רבנו זצוק"ל למערכה במכתב הבא:

"אדר ב' תש"ס. לאור קריאת מרנן ורבנן גדולי ומאורי הדור שליט"א, על דבר אשר זוממים לאחרונה באמתלאות שונים ומשונים לעשות שינויים בהפדרי גיוס לומדי תורה, אשר תכליתם לנגוע בבת עינם של מקומות התורה, ואחריתה כל ישרונה ח"ו, מצאנו לחובה לצאת אחריהם כיהודה ועוד לקרא והננו מצטרפים לדבריהם ומתנגדים בכל תוקף ועוז נגד כל פיתויים השונים אשר מהווים סכנה חמורה ואין לשקוט ולנחל עד אשר יסולק העניין מעל הפרק.

ברוך רוזנברג"

על המכתב חתמו לאחר מכן עשרות ראשי הישיבות ומרביצי תורה.

דקדוק הלכה

בשנת תשס"ג, כאשר יצא לאור ספר של תולדות חיי מרן רשכבה"ג הגר"ז הלוי מבריסק זצוק"ל, כתב רבנו - יליד העיר בריסק אשר גדל על ברכי מרן הגר"ז - מכתב ברכה למחבר הספר, בו הוא מודה לו על כתיבת תולדותיו ומעשיו של מרן הגר"ז זצוק"ל אשר כולם לימוד **"איך לעבוד את ד' יתברך ואין לירא מפניו"**.

"ראת ה' ועבודתו יתברך של מרן הגר"ז זצוק"ל, היו אכן נר לרגליו וליוו את ארחותיו כל ימיו.

ב"חבורה" לאפיית המצות עליה נמנה, תפקידו היה לבדוק את המצות היוצאות מן התנור ולהסיר מהן את ה"כפולות". מעידים כי ראו בחוש באותן שעות את יראתו הטהורה וזהירותו המופלגת, איך מצד אחד חושש הוא לחשש משהו חמץ, אך מצד שני הוא חושש מצד גזל אם יחמיר יותר מכפי הנצרך.

חומרא מיוחדת היתה לו לעשר כל פרי ופרי בפני עצמו, מפני חששות של 'מן הפטור על החיוב'. מספרים כי בשמחת שלום זכר לנכדו נשאל בהלצה האם גם את ה"ארבעס" הוא מעשר כל אחד בפני עצמו, ואף הוא השיב בבדיחותא:

אין דנין אפשר משאי אפשר...

כאשר שמע כי יש אומרים שאין להניח ספר פתוח על גבי ספר אחר פתוח, משום כבוד הספרים, הכחיש את הדברים. אך כל זאת כלפי אחרים, לעצמו היו לו חומרות גדולות יותר. רבים שעלו למעונו התפלאו לראות ספר טלפונים עב כרס מונח על שולחן הלימוד, וכי לא מצא מה ללמוד מלבד ספר טלפונים? ...! אך מקורביו ידעו את הסיבה. רבנו מקפיד שלא להניח ספר מעל ספר אחר להגביהו ולקרבו אליו, ולצורך זה היה מונח על שולחנו ספר טלפונים.

כל החומרות והסלסולים שנהג בעצמו לא הספיקו לו, והיה מברר תדיר אצל נכדו שליט"א אודות החומרות שנוהג בהן אביו - חתנו הגאון המובהק רבי אהרן יהושע צוקער שליט"א לרפו"ש.

הרגשות דקות דקדושה

בהכנסת ספר תורה שהתקיימה בישיבת סלבודקא בשנתו האחרונה - ר"ח תמוז תשס"ג, לפני יציאת התהלוכה ישב רבנו על יד ספר התורה, ושאר ראשי הישיבה ישבו בחדר אחר, ממוזג.

ניגשו התלמידים אל רבנו והציעו כי יעבור גם הוא לחדר הממוזג הסמוך. השיב להם: אבל כאן יש ספר תורה! וכשהציעו לו כי יעבירו לצורך כך גם את ספר התורה לחדר הממוזג, השיב כי אין זה כבוד התורה. ונשאר לשבת בחום ליד ספר התורה.

דרך אגב, באותו מעמד הכנסת ספר תורה התכבד רבנו זצוק"ל לכתוב את האות האחרונה בספר התורה, כאשר לאחר מכן התעורר בלבו חשש הלכתי לגבי ספר התורה, ומיד החל לפלפל בויכוח סוער בעומקה של הלכה עם הסופר. גם לאחר שהסתיימו הריקודים בהיכל הישיבה והקהל פנה לסעודת המצוה בחדר האוכל, עדיין לא נחה דעתו, והוא פנה אל ארון הקודש, הוציא את ספר התורה ועיין בו ממושכות, רק לאחר זמן ממושך של ויכוח הלכתי, ירד לסעודת המצוה.

בתו תליט"א ששימשה כמורה בבית הספר, סיפרה בפניו על מה שאירע בכיתה בה לימדה: במהלך השיעור לימדה על הכהנים שהיו הולכים עד ארכובותיהם בדם שחיתת הפסח, ואחת התלמידות הגיבה בקריאת מיאוס...

רבנו זצ"ל הזדעזע, ושאל-קבע: נכון בת זו באה מבית 'מזרחניק'? שכן בת מבית חרדי אינה מסוגלת לדבר כך על עבודת הכהנים בבית המקדש. ואכן בתו אישרה את קביעתו, משפחתה של אותה בת אינה נמנית על ציבור החרדים לדבר ד'.

עם גדולי ישראל

מֶרֶן הַחֲזוֹן אִישׁ זְצוּק"ל

הערכה רבה רחש מֶרֶן הַחֲזוֹן אִישׁ זְצוּק"ל כלפי רבי ברוך, אותה הביע בכמה הזדמנויות, מהן בפומבי.

מסופר כי בעת הנחת אבן הפינה להיכל החדש של ישיבת סלבודקא בבני ברק, ורבנו אז אך כבן שלושים שנה, עלה מֶרֶן הַחֲזוֹן אִישׁ זְצוּק"ל להשתתף במעמד הצנוע, בתוך מעט המשתתפים. ראשי הישיבה יצקו בזה אחר זה את המלט לבנין החדש, וכאשר הגיע תורו של רבי ברוך ליצוק את אבן הפינה, אמר לו מֶרֶן הַחֲזוֹן אִישׁ: "תלמד להיות ראש ישיבה". כאומר, תלמד ליטול מעט מן הכבוד הראוי לך כראש ישיבה.

הגאון הגדול רבי דוב לנדו שליט"א סיפר כי ראה כיצד מֶרֶן הַחֲזוֹן אִישׁ מבקש מרבנו - שהיה מבאי ביתו הקרובים של מֶרֶן הַחֲזוֹן אִישׁ, והיה עולה למעונו לעתים תכופות - שיחזור בפניו על השיעור אותו מסר בפני התלמידים, רבנו כמובן נענה לבקשתו וחזר על הדברים כשמֶרֶן הַחֲזוֹן אִישׁ יושב ומקשיב בקשב רב לחידושיו של ראש הישיבה הצעיר כבן השלושים.

אחד מתלמידי החכמים העיד כי בליל שבת קודש ט"ו חשוון תשי"ד עלה במעלה גבעת ישיבת סלבודקא, והנה לקראתו יורד רבנו, ומשיחה שהתפתחה ביניהם הבין אותו תלמיד חכם כי דבר הבשורה המרה טרם הגיע לאזניו של רבנו. משכך רמז לו על השריפה אשר שרף ד', ורבי ברוך בשמעו את הדברים פרץ בבכי סוער ברחובה של עיר בעיצומה של שבת קודש.

מֶרֶן הַגְרִי"ז מְבַרֵּסֶק זְצוּק"ל

משחר טל ילדותו גדל רבנו בצילו הגדול של רבן של ישראל מֶרֶן הַגְרִי"ז בעיר בריסק, זקנו הגאון רבי מיכל ראשעס היה מקורב לשושלת בית גאוני בריסק, ורבנו ספג אל קרבו את האוירה המרוממת. כבר משנות ינקותו שם עליו מֶרֶן הַגְרִי"ז את עינו לטובה ודאג שיגדל בתורה ובריאת שמים, לאחר מכן על פי הוראת מֶרֶן הַגְרִי"ז עבר ללמוד בישיבת מיר - גם שם היתה מצודתו של מֶרֶן הַגְרִי"ז פרושה עליו לדאוג לו בגשמיות וברוחניות.

סיפור מעניין בענין זה סיפר תלמידו הגאון המופלא רבי משה מרדכי שולזינגר זצ"ל, כי הגה"צ רבי שלום צבי הכהן שפירא היה נוהג בכל יום - כאשר פגש ברבנו בתפילת ערבית בבית המדרש "יוצאי חברון", לשאול בשלומו, מה עם הפרנסה ומה עם הבריאות וכדו'. כאשר נפטר לבית עולמו רבי שלום שפירא, עלה רבנו לנחם את המשפחה האבלה, וסיפר להם בהתפעלות על מנהגו של אביהם לשאול בשלומו מידי יום ביומו בלי להתעייף.

בניו של ר' שלום ששמעו את הדברים, הגיבו כי הם יודעים את הסיבה לכך. בשנת תרצ"ט - ור' שלום אז בחור צעיר בישיבת מיר, אף הוא יליד בריסק - קיבל ר' שלום מברק מאת מֶרֶן הַגְרִי"ז

מבריסק, ובו הוא מבשר לו כי עומד להגיע לישיבה הבחור ברוך רוזנברג, ונא לדאוג לו ולהשגיח שלא יחסר לו מאומה.

עשרות שנים חלפו, המלחמה העולמית גם היא עברה כאשר בני ישיבת מיר ניצלו בדרך נס בגלות שנחאי, אך ר' שלום לא קיבל הוראה ממֶרֶן הַגְרִי"ז להפסיק לדרוש בשלומו של ר' ברוך, וכך עד סוף ימיו קיים ר' שלום באדיקות את ציוויו של מֶרֶן הַגְרִי"ז, לדאוג שלא יחסר לו מאומה!

עוד סיפר רבי משה מרדכי: בשבת קודש פרשת שלח תשס"ב התקיימה בבני ברק שמחת שבע ברכות לנכדו של הגאון האדיר רבי משולם דוד הלוי סאלאווייצקי שליט"א, בנו של מֶרֶן הַגְרִי"ז. רבנו כבר היה אז זקן ושבע ימים, אך יש כאן הכרת הטוב לבית מֶרֶן הַגְרִי"ז, וכך צעד למקום השמחה בשכונת אור החיים בפאתי בני ברק.

בעיצומה של שמחת השבע ברכות החל הציבור לשיר "על זאת שיבחו אהובים", ואז - מספר הגרמ"מ שולזינגר - אמר רבנו זצוק"ל להגרמ"ד: "נהירנא כד הוינא טליא, שמֶרֶן הַגְרִי"ז זצוק"ל היה לו ניגון מיוחד שהיה משורר ביום טוב עם בניו "על זאת שיבחו אהובים"...", ומיד החלו שניהם - רבנו זצוק"ל והגרמ"ד - לשיר בהתרגשות רבה את הניגון המיוחד של מֶרֶן הַגְרִי"ז "על זאת שיבחו אהובים".

ממשיך הגרמ"מ ומספר, כי הבין אחרי כן מפי רבינו, שבכל יום בתפילת שחרית בהגיעו למילים "על זאת שיבחו אהובים" הוא מפזם לעצמו את הניגון המיוחד של מֶרֶן הַגְרִי"ז הזכור לו משחר טל ילדותו, והדבר מעורר בו רגשות עצומים של אמונה.

מֶרֶן הַגְרִי"ז אֲבֵרְמַסְקִי זְצוּק"ל

במשך כחצי יובל שנים - שנותיו של מֶרֶן הַחֲזוֹן יחזקאל"ל בארץ הקודש, היה מוסר מידי שבוע "שיעור כללי" בהיכל ישיבת סלבודקא, רבנו היה מתבטל ממש קמי מֶרֶן הַגְרִי"ז אֲבֵרְמַסְקִי ובשעת השיעור היה יושב מולו כעבדא קמי מריה ושותה בצמא את דבריו.

אף מֶרֶן הַגְרִי"ז אֲבֵרְמַסְקִי חיבב מאד את רבנו זצוק"ל, ואף היה שואלו לאחר השיעור מה דעתו על הדברים שאמר.

תלמיד הישיבה מאותם שנים - הגרמ"מ שולזינגר זצ"ל, מספר כי כאשר היה רבנו זצוק"ל נכנס לחדרו של מֶרֶן הַגְרִי"ז אֲבֵרְמַסְקִי זצוק"ל, היה החזו"י מתמלא שמחה גדולה, ומתחיל לספר סיפורים מאותה תקופה בה למד תורה מפיו של מֶרֶן הַגְרִי"ז מְבַרֵּסֶק זְצוּק"ל.

מֶרֶן הַגְרִי"ז מֶרֶן הַגְרִי"ז זְצוּק"ל

רבי ברוך זצ"ל העריץ עד למאד את רבינו הגדול מֶרֶן הַגְרִי"ז מֶרֶן הַגְרִי"ז זְצוּק"ל, והחשיבו לגדול הדור. נכדו שליט"א מספר כי עדיין חרוט בזכרונו כיצד זקנו זצוק"ל עלה עמו לפני הבר מצוה אל

ביתו של מֶרֶן הַחֲזוֹן אִישׁ זְצוּק"ל, כי בעת בענין זה סיפר הגרמ"מ שולזינגר זצ"ל, כי בעת שהוציא לאור את ספרו "פניני רבינו הגרי"ז" נתן את הספר לפני הדפסתו לרבנו זצוק"ל שיעביר את שבט ביקורתו על הדברים. רבנו זצוק"ל - שכאמור גדל על ברכי מֶרֶן הַגְרִי"ז - הסכים בשמחה לבקשת תלמידו הגרמ"מ ונטל את הכתבים להגהה.

לאחר כמה ימים החזיר את הכתבים להגרמ"מ בצירוף כמה דפים מלאים הערות והארות, תיקונים והוספות, בין היתר דקדוקים בדקות שבדקות אשר רק עדין נפש כרבנו זצוק"ל שם ליבו אליהם. בתוך ההערות כתב לו רבנו זצוק"ל את ההערה דלהלן. בתוך הספר ייחד רבי משה מרדכי פרק להסכמות אותן כתב מֶרֶן הַגְרִי"ז זצוק"ל למחברי ספרים, וסדר ההסכמות היה לפי זמן כתיבתם, כך שההסכמה הידועה לספר "אבי עזרי" שניתנה בשנותיו האחרונות של מֶרֶן הַגְרִי"ז, נקבעה במקומה בין ההסכמות האחרונות.

רבנו זצוק"ל הביע את דעתו כי לא ראוי לקבוע את ההסכמה לספרו של גדול הדור יחד עם שאר ההסכמות, ובדאי שלא בסופן, וכתב כי לדעתו ראוי לקבוע את ההסכמה לספר "אבי עזרי" במסגרת מיוחדת בתחילת הפרק ובהדגשה מיוחדת. ואף כי בין מחברי הספרים שקיבלו את הסכמתו של מֶרֶן הַגְרִי"ז יש גם גאוניס מופלגים, מכל מקום כבוד החיים שאני.

ואכן כדבריו כן עשה רבי משה מרדכי, וקבע את ההסכמה לספר "אבי עזרי" בהדגשה מיוחדת בתחילת הפרק.

אף מֶרֶן הַגְרִי"ז מֶרֶן הַגְרִי"ז זְצוּק"ל העריך מאד את רבנו זצוק"ל ומסופר כי פעם הפנה מֶרֶן הַחֲזוֹן אִישׁ זְצוּק"ל את אחד משואליו אל רבנו זצוק"ל, והלה - שכמו רבים וטובים לא שמע מעולם על היהודי הצנוע העונה לשם רבי ברוך רוזנברג - אמר למֶרֶן הַחֲזוֹן אִישׁ: יש מי שלא מכיר את ר' ברוך רוזנברג?!

בנותן ענין לחתום בתיאור של הכרת טובה עמוקה, שחש רבינו כלפי ראש הישיבה דבית מאיר הגאון הגדול רבי זלמן רוטברג זצ"ל:

כשהגיע רבנו לארץ הקודש, בערב ראש השנה תש"י, לא היה לו מקום מסודר לשהות וללון במהלך החג. התקשר אפוא לישיבת מיר, וביקש את עזרתו של הגאון רבי זלמן רוטברג זצ"ל ששימש כאותה עת כמשגיח בישיבת מיר. רבי זלמן נרתם מיד לעזרתו וסידר לו מקום שהות לימי ראש השנה אצל קרובו הגר"א אלפא זצ"ל בחיפה. רבנו זצוק"ל לא שכח...

למעלה מיובל שנים לאחר מכן, בשנת תשס"ב, התקיימה אשככתייה דהגאון רבי זלמן, ביום ראשון, היום המקודש מזה כיובל שנים ל"שיעור כללי" אותו מסר חק ולא יעבור. אך הפעם משום הכרת הטוב לרבי זלמן, ביטל רבי ברוך בצעד מפתיע ובאופן נדיר את אמירת השיעור, כדי לחלוק כבוד אחרון לרבי זלמן ולהשתתף במסע הלוויתו.